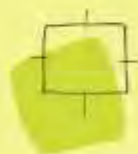

**Activiteitenplan Wet
natuurbescherming Vaartweg,
Wilhelminaoord**

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

**Activiteitenplan Wet
natuurbescherming Vaartweg,
Wilhelminaoord**

2 december 2022

Ruimte voor de leefomgeving

BûgelHajema, adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Activiteitenplan	3
1.3	Leeswijzer	4
2	Plangebied en voorgenomen ontwikkelingen	5
2.1	Ligging	5
2.2	Inrichting plangebied	7
2.3	Voorgenomen ontwikkelingen	7
3	Ecologisch onderzoek	9
3.1	Onderzoek aanwezigheid	9
3.2	Functie plangebied	10
4	Effecten	11
4.1	Korte termijn effecten	11
4.2	Langere termijn effecten	11
5	Wettelijk belang en alternatieven afweging	13
5.1	Wettelijk belang	13
6	Beschermingsmaatregelen	15
6.1	Maatregelen om de functionaliteit te waarborgen	15
A.	Werken buiten kwetsbare periodes en fasen in tijd	15
B.	Realiseren van nieuw leefgebied	18
6.2	Maatregelen om gunstige staat van instandhouding te waarborgen	23
6.3	Zorgplicht	23
7	Verantwoording	24
7.1	Activiteitenplan	24
7.2	Bronnen	24
8	Literatuur	25

Bijlagen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Maatschappij van Weldadigheid heeft plannen om het bosgebied aan de Vaartweg in Wilhelminaoord herin te richten en aan de zuidoostzijde van het bos worden enkele woningen gebouwd. Tijdens een aantal locatiebezoeken op 24 maart, 31 mei, 28 juni en 6 september 2022 heeft een ecooloog van BügelHajema Adviseurs alle belangrijke natuurwaarden en potenties voor beschermde soorten in het bos en het parkje ten oosten hiervan geïnventariseerd. Daarnaast is het gehele gebied bezocht, samen met een ecooloog die bekend is met het gebied en omgeving. In combinatie met onze veldbezoeken en zijn kennis van het gebied, hebben we een volledig beeld van de voorkomende beschermde soorten gekregen.

Uit de veldbezoeken blijkt dat het gebied geschikt is voor de volgende soorten en functies:

- landbiotoop met verblijfplaatsen van poelkikker;
- landbiotoop met verblijfplaatsen van kamsalamander;
- landbiotoop met verblijfplaatsen van boomkikker;
- leefgebied en verblijfplaatsen van hazelworm;
- leefgebied en overwinteringsplaatsen van ringslang;
- leefgebied van eekhoorn.

Na overleg met de provincie Drenthe is besloten om een ontheffing van de Wnb aan te vragen voor al deze soorten en functies zonder voorafgaand nader onderzoek naar de aanwezigheid van alle bovengenoemde soorten uit te voeren.

We gaan er daarom van uit dat als gevolg van de werkzaamheden (tijdelijk) vaste rust- en verblijfplaatsen van bovengenoemde soorten verloren gaan. Daarom is voor dit plan een ontheffing conform artikel 3.8 en artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (Wnb) nodig. Voor deze ontheffingsaanvraag is het voorliggende activiteitenplan opgesteld. Dit activiteitenplan wordt ter beoordeling aan de provincie Drenthe voorgelegd.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 februari 2023 tot 1 februari 2028.

1.2 Activiteitenplan

Voorliggend activiteitenplan geeft de maatregelen weer die worden genomen om de functionaliteit van het leefgebied inclusief verblijfplaatsen van bovengenoemde beschermde soorten te behouden, waardoor er geen wezenlijke invloed op de populatie van de betreffende soorten te verwachten is. Door het werken volgens de in voorliggend activiteitenplan voorgestelde werkwijze en het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen, hebben de activiteiten zo min mogelijk schadelijke effecten op de beschermde soort.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen omschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het uitgevoerde ecologisch onderzoek en de effecten die de ontwikkelingen op de functie van het plangebied hebben beschreven. Hoofdstuk 4 geeft de korte- en lange termijn effecten van de ontwikkeling weer. In hoofdstuk 5 wordt het wettelijk belang waaronder deze ontheffing wordt aangevraagd onderbouwd en daarnaast worden de alternatieven overwogen. In hoofdstuk 6 worden de maatregelen uitgewerkt die gerealiseerd worden om de effecten op de soorten te mitigeren. In hoofdstuk 7 staat de verantwoording en in hoofdstuk 8 staan de literatuurverwijzingen.

2 Plangebied en voorgenomen ontwikkelingen

2.1 Ligging

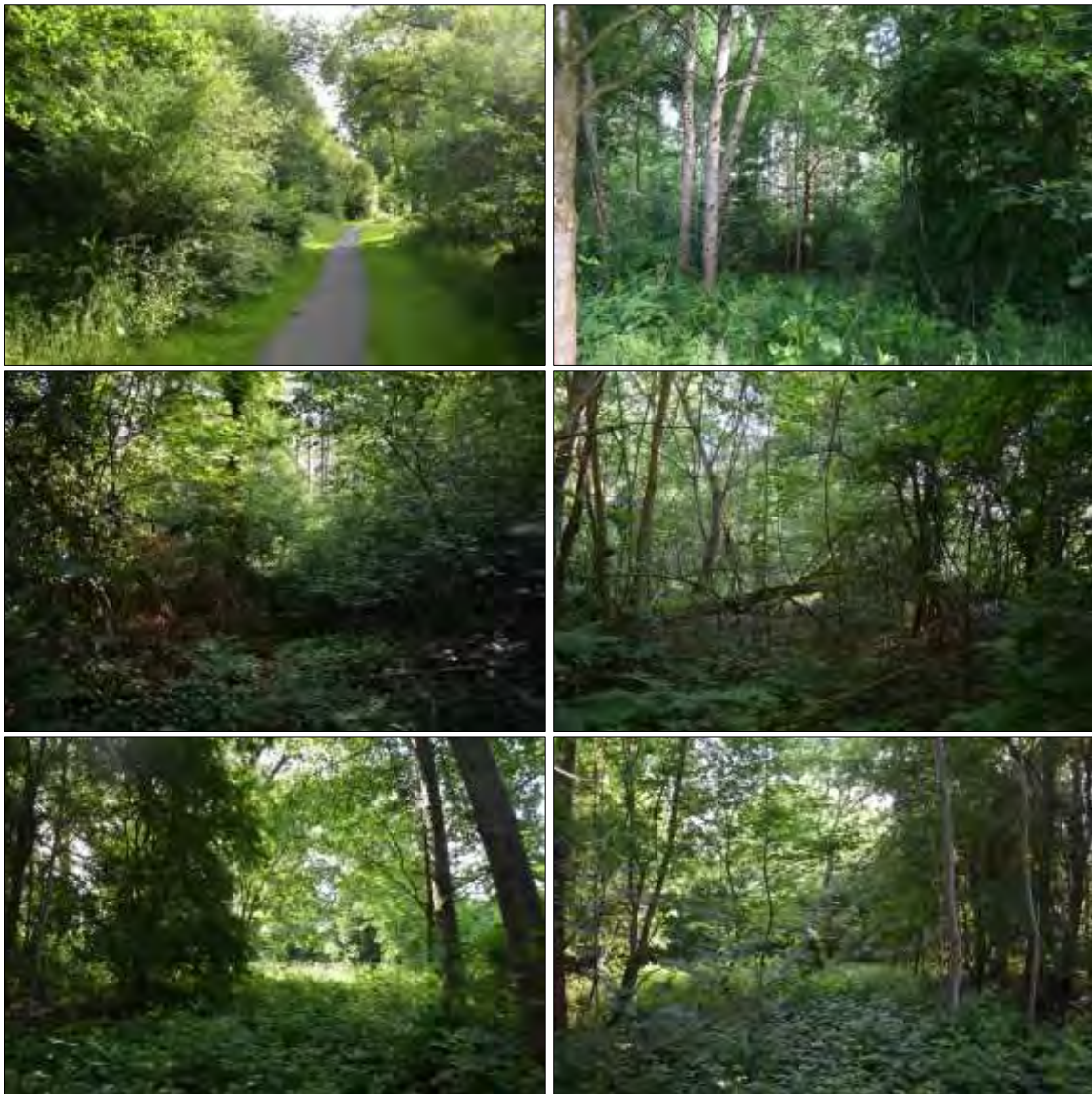
Het bosgebied en parkje liggen ten noorden van de Vaartweg op Wilhelminaoord (figuur 1). Het wordt aan de oostzijde begrensd door het terrein van de snackbar, aan de zuidzijde door de Vaartweg, aan de westzijde door woonerven en aan de noordzijde door een agrarisch perceel en bos.

Provincie: Drenthe

Gemeente: Westerveld

Plaats: Wilhelminaoord

Adres: Onderdeel van de percelen VDR00-K-1787 en VDR00-K-1424

Foto's 1 - 10. Impressie van het gebied op 31 mei 2022.

2.2 Inrichting plangebied

Het bos bestaat uit een combinatie van loof- en naaldbomen, zoals berk en fijnspar. Aan de zuidzijde van het bos staan met name soorten als meidoorn, sleedoorn, zomereik, vogelkers, gewone vlier, hulst, hondsroos en braam. Deze kant van het bos is dichter begroeid dan het noordelijke deel. Het noordelijke deel bestaat voornamelijk uit fijnspar, varens en hulst en de bodem is hier grotendeels bedekt met bladeren. Ten noorden en noordwesten van het huidige bos zijn smalle stroken grasland en nieuwe bosaanplant te vinden. Deze bosaanplant bestaat momenteel volledig uit jonge bomen, zoals berk. Tussen het huidige bos en de graslanden ligt een greppel. Verder loopt een wandelpad vanuit het zuidwesten van het bos richting het noordoosten.

Ten oosten van het bos ligt een parkje met wandelpad, vijvers in het midden en langs de randen opgaande beplanting.

Figuur 1. Een weergave van het gehele bosgebied met de locatie voor de bouwkavels en aangrenzend het parkje.

2.3 Voorgenomen ontwikkelingen

Maatschappij van Weldadigheid heeft plannen om het bosgebied aan de Vaartweg in Wilhelminaord her in te richten. Om het bos aantrekkelijker en toegankelijker te maken, wordt een nieuwe bosstrook langs de noordzijde aangeplant. Verder zullen enkele bomen in het huidige bos worden gekapt en wordt de historische laan op dezelfde locatie terug geplant (figuur 2). Aan de zuidoostzijde van het bos worden zes woningen gebouwd. De totale oppervlakte van de percelen inclusief bouwvlak is 3.125 m². Aan de zuidzijde van het parkje wordt een steiger langs de vijver aangelegd. Het wandelpad en de bomenrij ten zuiden van het plangebied blijven behouden.

Figuur 2. Het ontwerp voor de herinrichting van het bosgebied en aangrenzende park.

WERKZAAMHEDEN

De werkzaamheden bestaan uit kap-, graaf- en aanlegwerkzaamheden. Voor de plannen wordt een gedeelte van het bos gekapt, grond vergraven en vegetatie verwijderd. Bij de graafwerkzaamheden voor de woningbouw wordt zwaar materieel zoals een graafmachine ingezet. Bij overige werkzaamheden wordt geen zwaar materieel ingezet.

PLANNING WERKZAAMHEDEN

De werkzaamheden staan gepland vanaf februari 2023. Het is denkbaar dat de planning opschuift afhankelijk van de snelheid van de te doorlopen procedures. Ook in dat geval zal bij de planning worden gekeken naar de minst kwetsbare periodes voor de betrokken soorten (zie ook hoofdstuk 6 maatregelen). Mocht afwijking van de voorgenomen planning nodig blijken, dan wordt dit afgestemd met de provincie.

3 Ecologisch onderzoek

3.1 Onderzoek aanwezigheid

In het voortraject van de plannen zijn op 24 maart, 31 mei, 28 juni en 6 september 2022 veldbezoeken door een ecooloog van BügelHajema adviseurs uitgevoerd en de NDFF geraadpleegd, met als conclusie dat het gebied geschikt is voor volgende soorten en functies:

- landbiotoop met verblijfplaatsen van poelkikker;
- landbiotoop met verblijfplaatsen van kamsalamander;
- landbiotoop met verblijfplaatsen van boomkikker;
- leefgebied en verblijfplaatsen van hazelworm;
- leefgebied en overwinteringsplaatsen van ringslang;
- leefgebied van eekhoorn.

Figuur 3. Een weergave van de waargenomen sporen van (beschermde) diersoorten en belangrijke natuurwaarden in het onderzochte gebied (rode omlijning). Ringslang (groen), sporen van das (blauw), eekhoornnest (geel), poelkikker (rood), hopen van rode bosmier (oranje) en bomen met holtes (roze).

Als gevolg van de plannen worden deze soorten tijdelijk verstoord en wordt mogelijk een klein aantal verblijfplaatsen en kleine delen van het leefgebied vernietigd. De bevindingen zijn gerapporteerd in de rapportages 'Memo natuurwaarden bosgebied Vaartweg Wilhelminaoord' (d.d. 29-11-2022) en 'Beknopte natuurtoets Vaartweg Wilhelminaoord' (d.d. 18-07-2022).

OVERIGE SOORTEN

Op het terrein kunnen algemene vogelsoorten van bossen en parken broeden. Verder zijn in het plangebied verblijfplaatsen van een aantal algemene amfibieën- en zoogdiersoorten, zoals bruine kikker, gewone pad en huisspitsmuis te verwachten, waarvoor in de provincie Drenthe een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt.

3.2 Functie plangebied

Het terrein vormt waarschijnlijk onderdeel van het functionele leefgebied (met vaste verblijfplaatsen) van bovengenoemde beschermde soorten. Als gevolg van de werkzaamheden gaat een gedeelte van dit leefgebied tijdelijk verloren en gaan mogelijk vaste verblijfplaatsen verloren.

4 Effecten

4.1 Korte termijn effecten

Door de werkzaamheden op het terrein wordt mogelijk een gedeelte van het leefgebied met vaste verblijfplaatsen van poelkikker, kamsalamander, boomkikker, hazelworm, ringslang en eekhoorn vernietigd en worden deze soorten tijdelijk verstoord. Dit is in strijd met artikel 3.5 lid 4 van de Wnb (poelkikker, kamsalamander en boomkikker) en artikel 3.10 lid 1b Wnb (hazelworm, ringslang en eekhoorn).

De delen van het terrein waar werkzaamheden worden uitgevoerd zullen tijdelijk niet beschikbaar voor de soorten zijn, maar worden na de werkzaamheden niet ongeschikt als leefgebied. Door het aanplanten van bos, toevoegen van poelen en het versterken van het gebied, wordt het gebied zelfs geschikter voor de aanwezige soorten.

Door het treffen van soortspecifieke maatregelen, zoals deze in hoofdstuk 6 Beschermingsmaatregelen zijn opgenomen, worden zowel tijdens als na de werkzaamheden geen negatieve effecten verwacht. Door het aanbieden van vervangend leefgebied, zal het aanbod aan leefgebied voor de betreffende populaties beschermde soorten zelfs toenemen. Om die reden zijn niet alleen maatregelen beschreven die effecten verminderen of voorkomen, maar ook maatregelen om de situatie voor deze soorten te verbeteren.

4.2 Langere termijn effecten

De huidige staat van instandhouding voor poelkikker is matig ongunstig. De soort wordt in een groot gedeelte van Nederland aangetroffen. Indien bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden geen beschermingsmaatregelen worden genomen, kan de verspreiding van poelkikker op lokaal niveau afnemen. Op populatieniveau zal het verlies van een klein gedeelte van het landbiotoop van de soort echter geen impact hebben.

Kamsalamander is in Nederland een soort die voorkomt in het oosten, midden en zuiden van het land en waarvan de staat van instandhouding gunstig is. Indien er bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden geen beschermingsmaatregelen worden genomen, kan de verspreiding van kamsalamander op lokaal niveau afnemen. Op populatieniveau zal het verlies van een klein gedeelte van het landbiotoop van de soort echter geen impact hebben.

De huidige staat van instandhouding voor boomkikker is gunstig. De verspreiding van boomkikker omvat van oudsher het gebied oostelijk van de lijn Groningen-Apeldoorn-Breda-Middelburg. Indien bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden geen beschermingsmaatregelen worden genomen, kan de verspreiding van boomkikker op lokaal niveau afnemen. Op populatieniveau zal het verlies van een klein gedeelte van het landbiotoop van de soort echter geen impact hebben.

Hazelworm is een soort die in heel Nederland, behalve in Zeeland, voorkomt en waarvan de staat van instandhouding gunstig is. Indien er bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden geen beschermingsmaatregelen worden genomen, kan de verspreiding van hazelworm op lokaal niveau afnemen. Op populatieniveau zal het verlies van een klein gedeelte van het leefgebied met verblijfplaatsen van de soort echter geen impact hebben.

De huidige staat van instandhouding voor ringslang is gunstig. Ringslang komt vooral voor in drie min of meer gescheiden kernen die in een ruim gebied rondom het IJsselmeer liggen. De belangrijkste populaties bevinden zich in Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Drenthe en Friesland. Indien bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden geen beschermingsmaatregelen worden genomen, kan de verspreiding van ringslang op lokaal niveau afnemen. Op populatieniveau zal het verlies van een klein gedeelte van het overwinteringsbiotoop van de soort echter geen impact hebben.

Er is geen exacte landelijke Staat van Instandhouding van eekhoorn bekend. De trend van de populatieontwikkeling in Nederland laat over de periode 1996-2017 een matige afname zien, daarom scoort de eekhoorn op het criterium huidige situatie populatieaantallen 'ongunstig – ontoereikend' (Zoogdiervereniging, 2022). Indien bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden geen beschermingsmaatregelen worden genomen, kan de verspreiding van eekhoorn op lokaal niveau afnemen. Op populatieniveau zal het tijdelijke verlies van een klein gedeelte van het leefgebied van de soort echter nauwelijks impact hebben.

Alle soorten hebben tijdens de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden. Bij het treffen van beschermingsmaatregelen, zoals deze in hoofdstuk 6 Beschermingsmaatregelen zijn opgenomen, worden zowel tijdens als na de werkzaamheden in het geheel geen negatieve effecten op de lokale staat van instandhouding van de bovengenoemde soorten verwacht. Door de aanleg van nieuw leefgebied wordt op de langere termijn hooguit een positief effect op de lokale staat van instandhouding verwacht.

5 Wettelijk belang en alternatieven afweging

5.1 Wettelijk belang

Er worden maatregelen genomen om (a) de functionaliteit te waarborgen, (b) de gunstige staat van instandhouding te waarborgen en (c) aan de zorgplicht te voldoen. Desalniettemin is als gevolg van de ontwikkeling sprake van het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van hazelworm, ringslang en eekhoorn (artikel 3.10 lid 1b Wnb) en het beschadigen of vernielen van rustplaatsen van poelkikker, kamsalamander en boomkikker (artikel 3.5 lid 4 Wnb). Hierdoor wordt de ontheffingsaanvraag getoetst aan de belangen zoals deze in artikel 3.8 en 3.10 van de Wnb staan beschreven.

De ontheffing wordt voor hazelworm, ringslang en eekhoorn wordt aangevraagd in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde (artikel 3.10 lid 2, sub a) en voor poelkikker, kamsalamander en boomkikker in het kader van de volksgezondheid, openbare veiligheid of dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (artikel 3.8 lid 5, sub b, 3°).

Voor de woningbouwlocatie is een bestemmingsplan opgesteld waarin het realiseren van zes woningen mogelijk is maakt. Hiervoor is de bestemming van de zuidzijde van het bosgebied gewijzigd. Gezien de plannen en werkzaamheden, wordt de ontheffing aangevraagd in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

Het beschikbare aanbod woningen in Wilhelminaoord neemt sterk af. De vraag naar woningen neemt daarentegen alleen maar toe. De locatie van de woningbouw is gezien de ligging, grenzend aan de huidige bebouwde kom, ook erg geschikt.

De nieuwbouw zal bestaan uit de bouw van energiezuinige woningen in een groene omgeving. Het bouwen van energiezuinige dan wel energieneutrale gebouwen (hoe kleinschalig ook) draagt bij aan het verminderen van negatieve effecten op milieu en natuur. In het kader van de klimaatverandering wordt hiervoor zowel op nationaal, internationaal als mondiaal niveau maatregelen genomen. Het bouwen van energiezuinigere nieuwbouw dient tevens het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid.

Daarnaast worden het bosgebied kwalitatief verbeterd en veiliger gemaakt. Momenteel loopt er een wandelpad door het donkere en deels verwaarloosde bos. Het veilig maken van het bos heeft een positief effect op de openbare veiligheid en door het beschikbaar stellen van het bos voor omwonenden vervolgens ook op de volksgezondheid.

Alternatieven

In het kader van de ontheffingsaanvraag moet worden bepaald of betere alternatieven beschikbaar zijn voor het plan. Hieronder is voor de verschillende potentiële alternatieven uitgewerkt waaruit blijkt dat betere alternatieven ontbreken.

NIET UITVOEREN ONTWIKKELING

Bij de beschrijving van het wettelijk belang is uitgewerkt dat de ontwikkeling positieve gevolgen heeft voor de volksgezondheid en openbare veiligheid en andere dwingende redenen van groot openbaar belang. De ontwikkeling heeft een positief effect op het terugdringen van de grote vraag naar woningen in Wilhelminaord. Mede vanwege de positieve effecten die de ontwikkeling veroorzaakt, zoals het terugdringen van de vraag naar woningen en het veiliger maken van het bosgebied, is het niet wenselijk om de beoogde ontwikkeling niet uit te voeren.

ALTERNATIEVE LOCATIE

Het terrein betreft een locatie binnen de bebouwde kom van Wilhelminaord. De realisatie van nieuwe woningen binnen bebouwd gebied voorziet in efficiënt ruimtegebruik. Op deze wijze kan de behoefte binnen bestaand bebouwd gebied worden opgelost en hoeft niet hierbuiten te worden gerealiseerd. Het ontwikkelen van woningen op een locatie buiten de bebouwde kom heeft in veel gevallen een groter negatief effect op al dan niet beschermde natuurwaarden in de omgeving wat niet wenselijk is.

Bij de inrichting van het terrein wordt verder rekening gehouden met ecologische waarden in het gebied. Zo wordt het gehele bos geschikter gemaakt voor de aanwezige soorten door bomen aan te planten, poelen te realiseren, broeihopen aan te leggen en overwinteringsplaatsen van amfibieën en reptielen te plaatsen. Daarnaast worden in de nieuwe situatie nieuwe (bes- en nootdragende) struiken en bomen aangeplant die geschikt leefgebied vormen voor een groot aantal soorten, waaronder eekhoorn. Deze vegetatie is niet alleen van belang als leefgebied voor de eerder genoemde beschermde soorten, maar ook als leef- en foerageergebied van bijvoorbeeld vleermuizen en (jaarrond beschermde) vogels. Een alternatieve inrichting heeft daardoor een schadelijker effect op al dan niet beschermde natuurwaarden, waardoor dit ook geen goed alternatief biedt.

6 Beschermingsmaatregelen

Er worden maatregelen genomen om de functionaliteit van het leefgebied van onderstaande soorten en de gunstige staat van instandhouding te waarborgen en er worden maatregelen genomen om aan de zorgplicht te voldoen.

- poelkikker;
- kamsalamander;
- boomkikker;
- hazelworm;
- ringslang;
- eekhoorn.

De maatregelen zijn gebaseerd op kennisdocumenten en expert judgement (zie literatuurlijst).

6.1 Maatregelen om de functionaliteit te waarborgen

In het kader van de mitigerende maatregelen worden twee onderdelen onderscheiden:

- a. maatregelen die voorafgaand aan de werkzaamheden worden genomen om de soorten niet te verstoren of doden;
- b. maatregelen om de soorten een definitief leefgebied in de nieuwe situatie te bieden.

A. Werken buiten kwetsbare periodes en fasen in tijd

ALGEMEEN

Bij maai- of graafwerkzaamheden wordt één kant op gewerkt. Op deze wijze hebben dieren de kans om van de werkzaamheden af te vluchten. Bij graafwerkzaamheden wordt de vegetatie een week voorafgaand aan de werkzaamheden kort gemaaid om te voorkomen dat tijdens het graven nog dieren aanwezig zijn. Hierdoor zullen eventueel aanwezige dieren zich verplaatsen naar ongemaaide locaties buiten de locatie van de werkzaamheden.

Hieronder is specifiek voor het bosgebied en de woningbouwlocatie beschreven welke werkwijzen en planning worden gehanteerd.

BOSGEBIED

Bomen met holtes en/of nesten worden tijdens een veldbezoek door een ecooloog en aannemer gemarkeerd, zodat deze tijdens de werkzaamheden goed herkenbaar zijn.

Vleermuizen

Om te voorkomen dat vleermuisverblijfplaatsen of nestplaatsen van vogels verloren gaan, blijven de gemarkeerde bomen met holtes staan. Omringende bomen blijven ook zo veel mogelijk behouden, zodat de functie van de bomen met holtes – inclusief aan- en uitvliegroute - behouden blijft. Om

verstoring van vleermuizen te voorkomen, wordt alleen tussen zonsopgang en zonsondergang gewerkt.

Eekhoorn

De boom met het eekhoornnest blijft staan. Om de functie van het leefgebied en het nest van eekhoorn te behouden, blijven de bomen binnen een straal van minimaal 30 meter rondom het nest ook staan.

In verband met de kwetsbare periode van eekhoorn, worden werkzaamheden rondom het nest buiten de periodes december tot en met februari en van mei tot en met juni uitgevoerd. Concreet betekent dit dat werkzaamheden rondom het eekhoornnest tussen maart en april 2023 en tussen juli en november 2023 of in dezelfde periodes in 2024 kunnen worden uitgevoerd. Om verstoring van eekhoorn te voorkomen, wordt alleen tussen zonsopgang en zonsondergang gewerkt.

Hazelworm, poelkikker, kamsalamander, ringslang en das

Het bos blijft grotendeels geschikt als leef- en foerageergebied voor hazelworm en das door de onderlaag tijdens de werkzaamheden zo min mogelijk aan te tasten.

Om effecten verder te minimaliseren worden in februari/maart 2023 of 2024 worden de te kappen bomen in het bosgebied tot ongeveer 10 á 20 centimeter boven de grond gekapt. Hierbij blijven de stobben en de bodem met mogelijk overwinterende poelkikkers, kamsalamanders, hazelwormen en ringslangen onaangetast. Rond maart/april 2023 of 2024 is de overwinteringsperiode van deze soorten voorbij. Pas daarna kunnen de stobben vanaf eind april uit de grond worden verwijderd en de nieuwe bomen worden aangeplant voordat de voortplantingsperiode van hazelworm en ringslang begint. Bij het verwijderen van de stobben en het aanplanten van de nieuwe bomen is een ecooloog aanwezig. Op de dag van het verwijderen van de stobben en plaatsen van de nieuwe bomen wordt door de ecooloog gecontroleerd of hier rondom beschermde soorten aanwezig zijn.

Bij de werkzaamheden wordt klein materieel ingezet en worden de wandelpaden zo veel mogelijk langs de buitenste rand van het bos gerealiseerd. Om verstoring van das te voorkomen, wordt alleen tussen zonsopgang en zonsondergang gewerkt.

WONINGBOUWLOCATIE

In februari/maart 2023 wordt de opgaande vegetatie op de locatie voor de woningbouw tot ongeveer 10 á 20 centimeter boven de grond gekapt. Hierbij blijven de stobben en de bodem met mogelijk overwinterende poelkikkers, kamsalamanders, hazelwormen en ringslangen onaangetast. In deze periode wordt een amfibieënscherm rondom de bouwkvavels geplaatst. Dit wordt gedaan door het plaatsen van schermen van stevig plastic of worteldoek van 50 cm hoog die minimaal 10 cm in de grond worden ingegraven. Hier worden rondom het terrein emmers onder het scherm ingegraven, zodat de dieren die op het terrein overwinteren het voortplantingswater ten oosten van het gebied kunnen bereiken wanneer de voorjaartrek in februari begint (figuur 4). Aan de binnenzijde van het scherm worden halve emmers ingegraven. De halve emmer wordt met het snijvlak tegen het scherm geplaatst. De bovenzijde van de emmer komt op maaiveldhoogte. Aan de buitenzijde van het scherm wordt een gat aan de open zijde van de emmer gegraven. Door middel van een helling kunnen de

dieren die in de emmer vallen aan de andere zijde van het scherm omhoog klimmen en zo het terrein verlaten. De emmers worden om de vijf meter langs het scherm ingegraven. Het doel van het scherm is om de toegang tot het bouwterrein vanaf het bos en het voortplantingsgebied ten oosten van het terrein te blokkeren. Ook kunnen algemene soorten, waarvoor de zorgplicht van de Wnb geldt, via de ingegraven emmers onder het scherm richting het water ten oosten van het terrein trekken om zich hier voort te planten.

Figuur 4. Weergave van het amfibieënscherm met ingegraven emmers.

Rond maart/april 2023 is de overwinteringsperiode van hazelworm, poelkikker en kamsalamander voorbij. In deze periode verplaatsen de dieren zich richting voortplantingsplaatsen en -wateren. In de periode maart/april 2023 worden aanvullend plaatjes op het bouwterrein gelegd. Deze worden dagelijks door een ecooloog gecontroleerd op aanwezigheid van beschermde soorten die vervolgens buiten het scherm worden gezet. Dit wordt gedaan totdat geen dieren meer worden aangetroffen. Omdat de vegetatie in februari/maart 2023 is gekapt en rond april 2023 geen dieren meer binnen de schermen aanwezig zijn, is het terrein voor de bouwkavels vanaf mei 2023 natuurvrij gemaakt. Vervolgens kunnen de stobben in mei 2023 uit de grond worden verwijderd. Bij het verwijderen van de stobben en het aanplanten van de nieuwe bomen is een ecooloog aanwezig. Voorafgaand aan het verwijderen van de stobben en plaatsen van de nieuwe bomen wordt door de ecooloog gecontroleerd of hier rondom beschermde soorten aanwezig zijn.

In verband met de kwetsbare periode van eekhoorn, kunnen de werkzaamheden vervolgens buiten de periodes december tot en met februari en van mei tot en met juni plaatsvinden. Concreet betekent

dit dat werkzaamheden tussen maart en april en tussen juli en november 2023 kunnen worden uitgevoerd.

Concrete planning woningbouwlocatie

Februari - maart 2023	-	Opgaande vegetatie tot ongeveer 10 á 20 centimeter boven de grond kappen en stobben laten staan.
Maart - april 2023	-	Plaatjes binnen het amfibieënscherm leggen en dagelijks controleren.
Mei 2023	-	Stobben binnen het scherm verwijderen.

B. Realiseren van nieuw leefgebied

Als gevolg van de plannen gaat (mogelijk) een klein deel van het leefgebied van de volgende soorten verloren:

- Poelkikker;
- Kamsalamander;
- Boomkikker;
- Hazelworm;
- Ringslang;
- Eekhoorn.

Als leefgebied van deze soorten verloren gaat, kan dit effect hebben op de functionaliteit van de voortplantings- en overwinteringsplaatsen in het gebied. Om dit effect te mitigeren wordt nieuw leefgebied gerealiseerd.

Figuur 5. Het ontwerp voor de herinrichting van het bosgebied en aangrenzende park.

AANPLANT BOS EN ZOOMBEPLANTING

Het bos blijft in de nieuwe situatie geschikt als leef- en foerageergebied voor das, ringslang, hazelworm en eekhoorn en als overwinteringsbiotoop voor kamsalamander, poelkikker en boomkikker. Het gehele bos en omliggende terrein wordt ook geschikter gemaakt als leef- en overwinteringsgebied voor deze soorten.

Tijdens de herinrichting van het bos worden naaldbomen gekapt en worden in het bosgebied en ten noorden hiervan nieuwe bomen, bosschages en struweel aangeplant. De nieuwe bomen en struweel worden in het voorjaar van 2023 of 2024 aangeplant en bestaat uit de volgende soorten:

- naaldbomen: grove den;
- loofbomen: beuk, hazelaar, berk, zomereik, iep, rode esdoorn en paardenkastanje;
- struweel: meidoorn, sleedoorn, krent, lijsterbes, kornoelje, kardinaalsmuts, vuilboom, gewone vlier, braam en jeneverbes.

De aan te planten boom- en struweelsoorten zijn onder andere geschikt voor eekhoorn om nesten in te maken, produceren voedsel en dienen als schuilplek voor soorten als hazelworm, boomkikker, ringslang, marterachtigen en egel.

Loofbomen

De loofbomen worden voornamelijk aan de zuidzijde van het gebied aangeplant. Hier komt een combinatie van loofbomen en struweel te staan (figuur 5 en 6). Het struweel wordt langs de noordrand van de woonkavels aangeplant en met deze soorten wordt de oorspronkelijke laan

gecreëerd. Dit zijn soorten als hazelaar, meidoorn en sleedoorn. Dit struweel is geschikt voor verschillende soorten insecten, reptielen en amfibieën om te foerageren, langs voort te bewegen en in te verblijven of schuilen.

In de huidige situatie bestaat dit deel van het bos ook grotendeels uit loofbos. Zo blijft het geschikt en wordt het opgewaardeerd als leef- en foerageergebied voor eekhoorn en das en als overwinteringsbiotoop voor hazelworm, ringslang, poelkikker, boomkikker en kamsalamander.

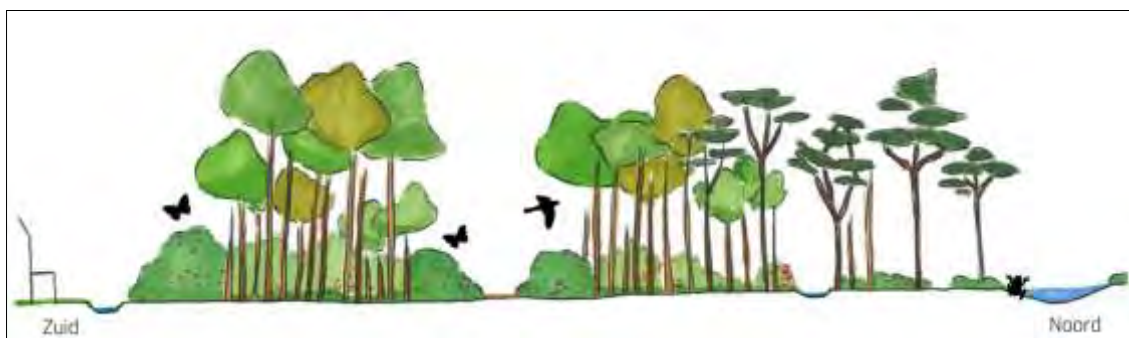
Combinatie loof- en naaldbomen

Richting het noorden van het huidige bos wordt een combinatie van loof- en naaldbos gemaakt (figuur 5 en 6). In de huidige situatie staat hier ook een combinatie van fijnspar en loofbomen, met weinig ondergroei. Deze situatie blijft behouden, door de fijnsparren te vellen en grove den en enkele extra loofbomen aan te planten. In dit gedeelte van het bos blijft het meer open en is dus niet op alle plekken ondergroei aanwezig. Zo blijft dit gedeelte van het bos geschikt en wordt geschikter gemaakt als leef- en foerageergebied van eekhoorn, das, ringslang, hazelworm en als overwinteringsbiotoop voor met name boomkikker en in mindere mate voor poelkikker en kamsalamander.

Op locaties waar wel lage begroeiing wordt aangeplant, gaat het om soorten als braam. Boomkikkers komen voornamelijk voor in zonnig gelegen zoom- en mantelvegetaties en braamstruwelen. De loofbomen en struiken die momenteel door boomkikker worden gebruikt, blijven zo veel mogelijk behouden. Door het behoud en de aanplant van struweel, struiken en loofbomen in het bos, blijft het leefgebied voor boomkikker intact.

Naaldbomen en ruigte

Langs de noordrand, waar momenteel vooral grasland en kleine hoeveelheden opgaande beplanting aanwezig zijn, worden naaldbomen en soorten als braam en jeneverbess aangeplant (figuur 5 en 6). Hier blijft een groot gedeelte aan de noordzijde uit grasland bestaan. Aan deze zijde van het gebied is het open en ruiger vergeleken met de zuidzijde van het gebied. Door deze zijde open en ruiger te houden en maken, wordt het geschikt als leef- en foerageergebied van met name ringslang en hazelworm. Daarnaast is het door de aanplant van naaldbomen geschikt als leef- en foerageergebied voor eekhoorn. Door de aanleg van poelen, steenhopen en broeihopen aan de noordzijde, wordt dit gedeelte van het gebied ook het geschikt als voortplantings- en overwinteringsbiotoop voor poelkikker, kamsalamander, ringslang en boomkikker.

Figuur 6. Dwarsprofiel van het nieuw aan te planten bos, struweel en de te realiseren poel(en) gezien vanuit het oosten.

AANLEG POELEN

Direct ten noorden van het huidige bos ligt een strook grasland. Momenteel is hier voornamelijk ruigtebegroeiing en een klein gedeelte opgaande beplanting aanwezig. De graspollen en randen zijn geschikt als leefgebied voor soorten als ringslang en hazelworm.

Dit leefgebied voor ringslang en hazelworm blijft behouden en wordt versterkt door aanplant van soorten als braam en jeneverbes om in te verblijven met rondom voldoende open plekken om te zonnen.

In de vijver ten oosten van het bos is poelkikker gehoord en is kamsalamander te verwachten. Deze vijver blijft behouden.

Om het leefgebied van deze soorten te behouden en versterken, worden aan de noordzijde van het gebied twee poelen aangelegd (figuur 5). De nieuw aan te leggen poelen en oevers worden geschikt gemaakt als voortplantings- en overwinteringsbiotoop van amfibieën en reptielen. Eén poel heeft een grootte van 40 bij 40 meter en één poel heeft een grootte van 15 bij 15 meter. De poelen worden zo aangelegd dat deze in ieder geval in de periode april tot en met september waterhoudend en niet te diep zijn. De oevers worden zacht glooiend aangelegd met een helling van minimaal 1:5 (zie navolgende voorbeelden). Minimaal een derde deel van deze oevers bestaat uit ruige oevers met vegetatie.

Voorbeelden van een watergang met flauwe oevers met ruige begroeiing die geschikt is voor poelkikker.

Bij voorkeur ontwikkelt de oeervervegetatie zich uit zichzelf. Mocht het nodig zijn, dan kan een aantal plantensoorten worden aangeplant. Plantensoorten die in en langs de poelen kunnen worden aangeplant, zijn:

- waterplanten: gele plomp, zwanenbloem, riet, mattenbies, gele lis en grote lisdodde;
- laag blijvende planten voor de oever: gewone ereprijs, kruipend zenegroen, pinksterbloem en algemene grassoorten;
- hoog opgaande planten voor de oever: harig wilgenroosje, grote kattenstaart, grote wederik en watermunt.

AANLEG OVERWINTERINGSBIOTOOP AMFIBIEËN EN REPTIELEN

Als aanvulling op de ruige oevers, worden minimaal zeven en waar mogelijk meer steenhopen en/of takkenhopen en stronken langs de oevers en in het bos geplaatst (figuur 7). Op deze wijze kunnen amfibieën en reptielen die de poelen als voortplantingswater gebruiken, overwinteringsplaatsen nabij het water vinden. Verder worden deze overwinteringsplaatsen rondom de huidige vijver ten oosten van het bos gerealiseerd. Hierdoor zijn verspreid door het gehele gebied overwinteringsplaatsen voor amfibieën en reptielen te vinden.

Figuur 7. Locaties van de steenhopen en houtstapels als overwinteringsplaatsen van amfibieën en reptielen (geel) en broeihopen naast de poelen (bruin).

AANLEG BROEIHOPEN

Verder worden twee broeihopen voor ringslang rondom de poelen geplaatst. Hiervoor kan mest, bladafval en takken worden gebruikt. Het is van belang dat het materiaal voldoende los is, zodat de dieren hierin weg kunnen kruipen. Om te kunnen dienen als broeihoop, worden deze in de volle zon, nabij het water (twee meter) en in de buurt van struweel (één meter) geplaatst. De broeihopen zijn ongeveer twee bij drie meter breed en één tot twee meter hoog.

Voorbeeld van een broeihoop langs de rand van een poel.

6.2 Maatregelen om gunstige staat van instandhouding te waarborgen

Door het waarborgen van de functionaliteit, zoals hierboven bij paragraaf 6.1 besproken, wordt tevens de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd.

6.3 Zorgplicht

De Wet natuurbescherming kent een zorgplicht. Als volgens bovengenoemde maatregelen wordt gewerkt wordt al voor een groot deel invulling gegeven aan de zorgplicht. Mocht tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch een beschermde soort of broedvogelnest op het terrein worden aangetroffen, dan worden de werkzaamheden stilgelegd en wordt met een ecooloog bekeken welke maatregelen nodig zijn.

Verder wordt vegetatie op het terrein buiten het broedseizoen verwijderd. Hierdoor wordt het terrein onaantrekkelijk voor algemene vogels, zoogdieren en amfibieën waarvoor in de provincie Drenthe een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt. Op deze manier hebben deze soorten de tijd om zich te verplaatsen naar een nieuwe locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, zodat wordt voldaan aan de zorgplicht die wel geldt voor deze vrijgestelde soorten.

7 Verantwoording

7.1 Activiteitenplan

Het activiteitenplan is opgesteld door ecologen bij BügelHajema Adviseurs. BügelHajema Adviseurs is een allround adviesbureau voor ruimtelijke ordening en milieu en heeft een brede ervaring met het opstellen van activiteitenplannen voor ontheffingsaanvragen. Het bureau is aangesloten bij Netwerk Groene Bureaus.

BügelHajema Adviseurs is gemachtigd voor het doen van veldwerk in het kader van de Wet natuurbescherming door het Netwerk Groene Bureaus en heeft een brede ervaring op dit gebied.

7.2 Bronnen

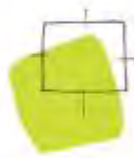
Het activiteitenplan is gebaseerd op kennisdocumenten en expert judgement.

8 Literatuur

1. BügelHajema Adviseurs (2022). Beknopte natuurtoets Vaartweg Wilhelminaoord.
2. BügelHajema Adviseurs (2022). Memo natuurwaarden bosgebied Vaartweg Wilhelminaoord.
3. Bij12 (2021). Kennisdocument Das, versie 1.0, juli 2017.
4. Bij12 (2021). Kennisdocument Kamsalamander, versie 1.0, juli 2017.
5. Bij12 (2021). Kennisdocument Poelkikker, versie 1.0, juli 2017.

Bijlagen

Bijlage 1 Memo natuurwaarden

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Memo Natuurwaarden Vaartweg Wilhelminaoord

Opdrachtgever:

projectnummer: P001078

Onderwerp: Huidige natuurwaarden in en om het bosgebied en punten voor versterking

Datum: 02-12-2022

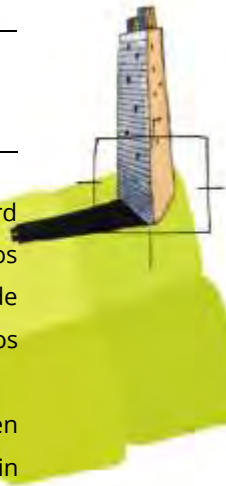
Maatschappij van Weldadigheid heeft plannen om het bosgebied aan de Vaartweg in Wilhelminaoord te herinrichten. Aan de zuidoostzijde van het bos worden enkele woningen gebouwd. Om het bos aantrekkelijker en toegankelijker te maken, wordt een nieuwe bosstrook langs de noordzijde aangeplant. Verder zullen, in verband met de slechte staat, enkele naaldbomen in het huidige bos worden gekapt en wordt de historische laan op dezelfde locatie terug geplant.

Tijdens een aantal locatiebezoeken op 24 maart, 31 mei, 28 juni en 6 september 2022 heeft een ecooloog van ons bureau alle belangrijke natuurwaarden en potenties voor beschermde soorten in het bos geïnventariseerd. In deze memo beschrijven we aan de hand van de aanwezige natuurwaarden een aantal mogelijkheden om de ecologische kwaliteit van de locatie te behouden en versterken. We beschrijven eerst de huidige situatie en aanwezige natuurwaarden op het terrein. Daarna gaan we in op het versterken van de natuurwaarden op het terrein en geven een aantal voorbeelden om de biodiversiteit te vergroten.

Huidige situatie

Het bos bestaat uit een combinatie van loof- en naaldbomen, zoals berk en fijnspar. Aan de zuidzijde van het bos staan met name soorten als meidoorn, sleedoorn, zomereik, vogelkers, gewone vlier, hulst, hondsroos en braam. Deze kant van het bos is dichter begroeid dan het noordelijke deel. Het noordelijke deel bestaat voornamelijk uit fijnspar, varens en hulst en de bodem is hier grotendeels bedekt met bladeren. Ten noorden en noordwesten van het huidige bos zijn smalle stroken grasland en nieuwe bosaanplant te vinden. Deze bosaanplant bestaat momenteel volledig uit jonge bomen, zoals berk. Tussen het huidige bos en de graslanden ligt een greppel. Verder loopt een wandelpad vanuit het zuidwesten van het bos richting het noordoosten.

Tijdens een aantal veldbezoeken op 24 maart, 31 mei, 28 juni en 6 september 2022 zijn de natuurwaarden in het bosgebied in kaart gebracht. Deze bezoeken zijn verspreid over de actieve periode van vogels en andere te verwachten soorten uitgevoerd. Tijdens de bezoeken zijn beschermde en waardevolle elementen zoals bomen met holtes, nesten van vogels en eekhoorn, sporen en waarnemingen van beschermde diersoorten en mierenhopen van rode bosmier waargenomen.

Resultaten

In figuur 1 zijn de tijdens de veldbezoeken aangetroffen natuurwaarden weergegeven. Tijdens de veldbezoeken zijn sporen van das waargenomen die duiden op het gebruik van het bos als foerageergebied. Een dassenburcht of andere verblijfplaatsen van das, zoals vluchtpijpen, zijn niet aangetroffen in het projectgebied. Het gaat hierbij om secundair foerageergebied, namelijk kale grond in een bos en geen bemest grasland, waarbij het bos maar een klein onderdeel van het foerageergebied van das is.

Ook staan in het bos enkele (dode) bomen met holtes en spechtengaten die geschikt zijn als vleermuisverblijfplaats of nestholte voor vogels.

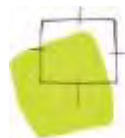
Tussen het bos en het park staat een gewone es met een eekhoornnest en verspreid door het bos zijn aangevreten dennenappels gezien waaruit blijkt dat het bos onderdeel is van het leef- en foerageergebied van eekhoorn. Tijdens het bezoek op 28 juni 2022 zijn ook twee eekhoorns in het bos gezien en poelkikkers in de vijver in het park ten oosten van het bos gehoord. De vijver en het omringende bosgebied is ook geschikt als leefgebied voor kamsalamander.

Tijdens dit bezoek is ten noorden van het bos een ringslang in het grasland waargenomen (figuur 1).

Op 6 september zijn meerdere boomkikkers langs de noordrand van het bos gehoord.

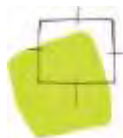
Verder zijn meerdere mierenhopen van rode bosmier in het bos waargenomen. Rode bosmieren hebben een belangrijke functie in bossen. Zo eten ze insecten en beperken zo extreme toenames in aantallen van bepaalde insectensoorten. Ook worden de mieren zelf door verschillende soorten vogels en kevers gegeten.

Verder is het bosgebied geschikt als leefgebied voor hazelworm.

Figuur 1. Een weergave van de waargenomen sporen van (beschermde) diersoorten en belangrijke natuurwaarden in het onderzochte gebied (rode omlijning). Ringslang (groen), sporen van das (blauw), eekhoornnest (geel), poelkikker (rood), hopen van rode bosmier (oranje) en bomen met holtes (roze).

Uit de veldbezoeken blijkt dat in het bos en het park verschillende (beschermde) diersoorten voorkomen en zijn te verwachten. Bij de herinrichting van het bos moet worden voorkomen dat negatieve effecten op (leefgebied van) de te verwachten en waargenomen soorten plaatsvinden. Daarom is een aantal punten uitgewerkt om het bosgebied als geschikt leefgebied en/of verblijfplaats voor de soorten te behouden en te versterken.

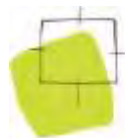
Figuur 2. Het ontwerp voor de herinrichting van het bosgebied en aangrenzende park.

Behouden van natuurwaarden

Doelsoorten: boomkikker, ringslang, kamsalamander, poelkikker, vleermuizen, vogels, hazelworm, rode bosmier, eekhoorn en das.

Tijdens de herinrichting van het bos worden naaldbomen gekapt en worden nieuwe bomen aangeplant. Loofbomen en struiken die door boomkikker worden gebruikt, blijven zo veel mogelijk behouden. Om te voorkomen dat vleermuisverblijfplaatsen of nestplaatsen van vogels verloren gaan, blijven de waargenomen bomen met holtes staan. Omringende bomen blijven ook zo veel mogelijk behouden. Verder blijft de boom met het eekhoornnest staan. Om de functie van het leefgebied en het nest van eekhoorn te behouden, blijven ook alle bomen rondom het nest staan. Ook de hopen van de rode bosmier blijven behouden. Het bos blijft geschikt voor hazelworm en das door de onderlaag tijdens de werkzaamheden zo min mogelijk aan te tasten. Bij de werkzaamheden wordt klein materieel ingezet en worden de wandelpaden zo veel mogelijk langs de buitenste rand van het bos gerealiseerd. Om verstoring van vleermuizen en das te voorkomen, moet alleen tussen zonsopgang en zonsondergang gewerkt worden.

Verder blijven de vijver en de oevers ten oosten van het bos behouden. Hierdoor zijn rondom de vijver geen negatieve effecten op poelkikker, kamsalamander of ringslang te verwachten.

Versterken van natuurwaarden

Momenteel vindt in buitengebieden een afname van biodiversiteit plaats. Dit komt onder andere doordat grote delen van het buitengebied bestaan uit agrarische percelen en terreinen met maar één grassoort die regelmatig kort gemaaid worden. Houtwallen, bossen, ruige slootoevers en percelen met kruidenrijk grasland die verschillende soorten insecten, amfibieën, kleine zoogdieren en vogels aantrekken, zijn daarom belangrijk voor de biodiversiteit in een gebied. Opgaand groen draagt verder positief bij aan schonere lucht en voorkomt hittestress door schaduwwerking van bomen. De aanleg van wadi's of poeltjes kan daarnaast helpen om wateroverlast tegen te gaan. In de onderstaande teksten is voor een aantal natuurelementen concreet uitgewerkt hoe de biodiversiteit in het projectgebied kan worden verhoogd en hoe de kwaliteit als leefgebied voor beschermde soorten kan worden verbeterd.

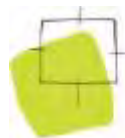
NIEUWE LAAN- EN ERFBEPLANTING

Doelsoorten: vogels, insecten en kleine zoogdieren. Specifiek vlinders, bijen, egel en kleine marterachtigen.

De laan die vroeger in het midden van het bos aanwezig was, wordt bij uitvoering van het project terug gebracht. Dit wordt gedaan door inheemse en aantrekkelijke boom- en struiksoorten voor vogels, insecten en andere diersoorten, zoals meidoorn, sleedoorn en hazelaar, aan te planten. Deze laan zal grotendeels uit bosschages bestaan. Deze bieden schuilmogelijkheden en lijnvormige elementen die kunnen dienen als voortbewegingsroute voor soorten als egel en kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) bieden.

Verder worden bosschages langs de noordelijke erfgrans van de toekomstige bouwkavels aangeplant om voor een natuurlijke erfafscheiding tussen de woningen en het bos te zorgen.

Bessenstruiken en -bomen zijn geliefd bij vogels, omdat deze voedsel produceren en schuilmogelijkheden bieden. Dergelijke struiken kunnen ook worden gebruikt als natuurlijke afscheiding tussen woningen. Om het voedselaanbod en de aantrekkelijkheid van het gebied voor vogels te vergroten kunnen bessenstruiken en -bomen worden aangeplant. Denk bijvoorbeeld aan meidoorn, sleedoorn, hazelaar en hulst. Deze soorten kunnen ook in de vorm van hagen worden aangeplant. De bloesems die in het voorjaar in de struiken en bomen zitten, zijn daarnaast aantrekkelijk voor belangrijke bestuivers, zoals bijen, hommels en vlinders.

Voorbeeld van een struweelhaag met meidoorn en sleedoorn.

Marterachtigen, waaronder steenmarter, wezel, hermelijn en bunzing, zijn soorten die in de natuur veel voordelen hebben, zoals het vangen van muizen, ratten en andere dieren die voor overlast kunnen zorgen. Eventuele overlast van deze dieren kan worden beperkt door de marterachtigen geschikte schuilplaatsen aan te bieden. Denk hierbij aan zogenaamde marterhopen. Kap- of brandhout en/of veel snoeiafval maakt een mooie houtstapel die geschikt is als schuilplaats voor marters (zie de linker afbeelding hieronder).

Deze hopen hout en snoeiafval kunnen door het gehele bosgebied worden verspreid. Houtstapels zijn ook aantrekkelijke broedplekken voor vogels zoals heggenmus of schuilplaatsen voor amfibieën (waaronder kamsalamander en poelkikker) en reptielen (waaronder ringslang en hazelworm). Ook insecten, zoals kevers, wilde bijen en vlinders nestelen en verblijven in de takkenrillen. De aanleg van takkenrillen en/of houtstapels draagt daardoor bij aan de biodiversiteit van het terrein.

Voorbeelden van takkenrillen en -hopen.

GRASLAND, POELN EN OVERWINTERINGSBIOTOOP

Doelsoorten: reptielen en amfibieën. Specifiek ringslang en poelkikker.

Direct ten noorden van het bos ligt een strook grasland. Momenteel is hier voornamelijk ruigtebegroeiing en een kleine gedeelte opgaande beplanting aanwezig. De graspolen en randen zijn geschikt leefgebied voor soorten als ringslang en hazelworm.

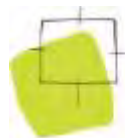
Dit leefgebied voor ringslang en hazelworm moet behouden blijven en kan worden versterkt. Zo kunnen enkele poelen en broeihopen worden aangelegd. Deze poelen zijn ook geschikt voor soorten als poelkikker, kamsalamander en andere amfibieën.

Door het behoud en de aanplant van nieuwe struiken en loofbomen, blijft het leefgebied voor boomkikker intact. Boomkikkers komen voornamelijk voor in zonnig gelegen zoom- en mantelvegetaties en braamstruwelen.

In de vijver ten oosten van het bos is poelkikker gehoord en is kamsalamander te verwachten. Deze vijver blijft behouden. Om het leefgebied van deze soorten te behouden en versterken, worden aan de noordzijde van het gebied worden twee poelen aangelegd (figuur 2). De nieuw aan te leggen poelen en oevers worden geschikt gemaakt als voortplantings- en overwinteringsbiotoop van amfibieën en reptielen. Eén poel heeft een grootte van 40 bij 40 meter en één poel heeft een grootte van 15 bij 15 meter. De poelen worden zo aangelegd dat deze in ieder geval in de periode april tot en met september waterhoudend en niet te diep zijn. De oevers worden zacht glooiend aangelegd met een helling van minimaal 1:5 (zie navolgende voorbeelden). Minimaal een derde deel van deze oevers bestaat uit ruige oevers met vegetatie.

Voorbeelden van een watergang met flauwe oevers met ruige begroeiing die geschikt is voor poelkikker.

Bij voorkeur ontwikkelt de oeervervegetatie zich uit zichzelf. Mocht het nodig zijn, dan kan een aantal plantensoorten worden aangeplant. Plantensoorten die in en langs de poelen kunnen worden aangeplant, zijn:

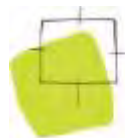
- waterplanten: gele plomp, zwanenbloem, riet, mattenbies, gele lis en grote lisdodde;
- laag blijvende planten voor de oevers: gewone ereprijs, kruipend zenegroen, pinksterbloem en algemene grassoorten;
- hoog opgaande planten voor de oever: wilgenroosje, gewone kattenstaart en watermunt.

Als aanvulling op de ruige oevers, kunnen enkele steenhopen en/of takkenhopen en stronken langs de oevers worden geplaatst. Op deze wijze kunnen amfibieën en reptielen die de poelen als voortplantingswater gebruiken, overwinteringsplaatsen nabij het water vinden. Verder kunnen deze overwinteringsplaatsen rondom de huidige vijver in het park en verspreid door het bos worden gerealiseerd. Hierdoor zijn verspreid door het gehele gebied overwinteringsplaatsen voor amfibieën te vinden.

Voorbeeld van een broeihop langs de rand van een poel.

Verder kan een aantal broeihopen voor ringslang rondom de poelen worden geplaatst. Hiervoor kan mest, bladafval en takken worden gebruikt. Het is van belang dat het materiaal voldoende los is, zodat de dieren hierin weg kunnen kruipen. Om te kunnen dienen als broeihop, worden deze bij voorkeur in de volle zon, nabij water (twee meter) en in de buurt van struweel (één meter) geplaatst. Geschikte broeihopen zijn ongeveer twee bij drie meter breed en één tot twee meter hoog.

Vervolg

Om vernietiging van leefgebied en verstoring van beschermde soorten te voorkomen, wordt geadviseerd om bovengenoemde maatregelen toe te passen. Daarnaast wordt geadviseerd om een ontheffing van de Wnb voor het gehele gebied aan te vragen. De ontheffingsaanvraag wordt voor de volgende soorten en functies gedaan:

- landbiotoop met verblijfplaatsen van poelkikker;
- landbiotoop met verblijfplaatsen van kamsalamander;
- landbiotoop met verblijfplaatsen van boomkikker;
- leefgebied en verblijfplaatsen van hazelworm;
- leefgebied en overwinteringsplaatsen van ringslang;
- leefgebied van eekhoorn.

Bijlage 2 Beknopte natuurtoets Vaartweg Wilhelminaoord

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Vaartweg, Wilhelminaoord

projectnummer: P001078

Onderwerp: Beknopte natuurtoets woningbouw Vaartweg

Datum: 18-07-2022

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer heeft plannen om zes woningen ten noorden van de Vaartweg in Wilhelminaoord te bouwen. Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan aan de natuurwet- en regelgeving te toetsen, is een beknopte natuurtoets uitgevoerd. Het doel hiervan is ook om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is¹.

Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de natuurtoets op 31 mei 2022 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden waren: helder, droog, circa 20°C en een zwakke wind.

PLANGEBIED EN PLANNEN

Het plangebied ligt aan de Vaartweg in Wilhelminaoord. Het plangebied betreft een stook aan de zuidzijde van een bos. Het plangebied grenst in oosten aan een park, in het zuiden aan de Vaartweg, in het westen aan woonerven en in het noorden aan het bosgebied. Langs de zuidzijde van het plangebied loopt een wandelpad en een bomenrij. Permanent oppervlaktewater en bebouwing is niet aanwezig.

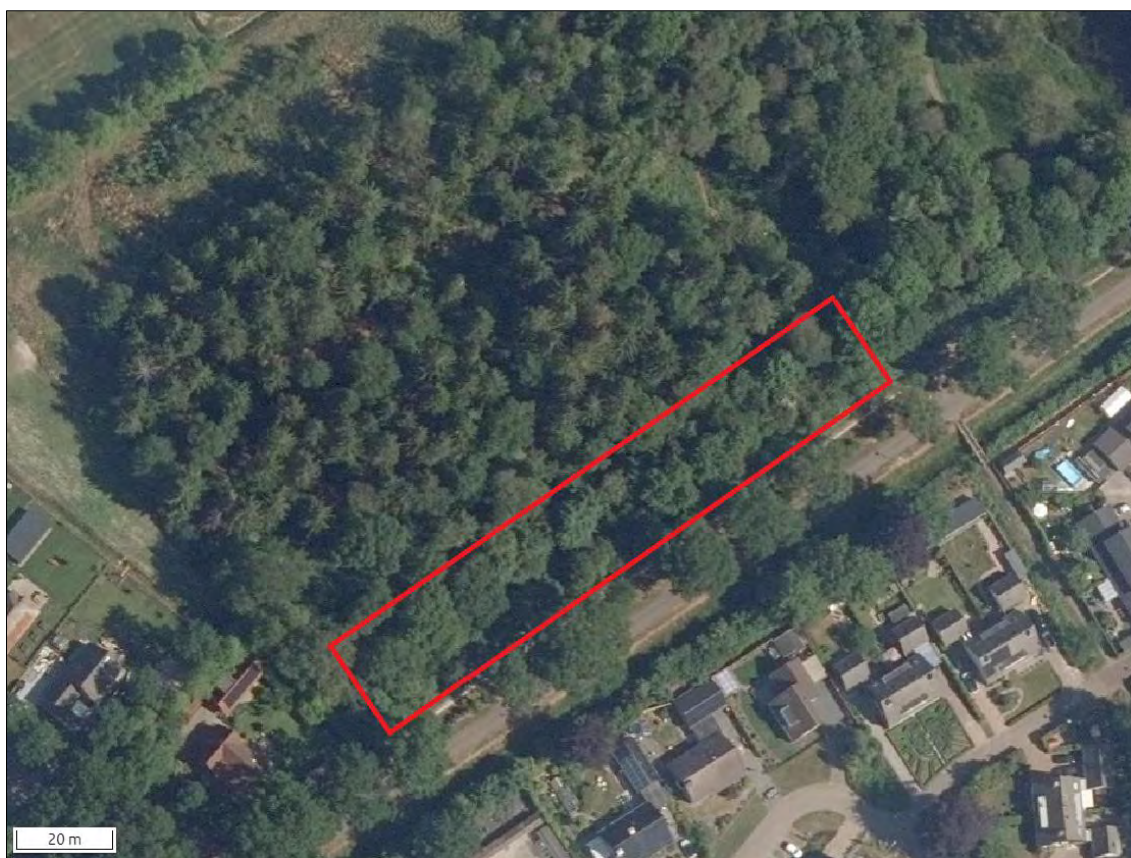
De plannen bestaan uit de bouw van zes woningen. De totale oppervlakte van de percelen inclusief bouwvlak is 3.125 m². Voor de plannen wordt een gedeelte van het bos gekapt, grond vergraven en vegetatie verwijderd. Het wandelpad en de bomenrij ten zuiden van het plangebied blijven behouden.

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

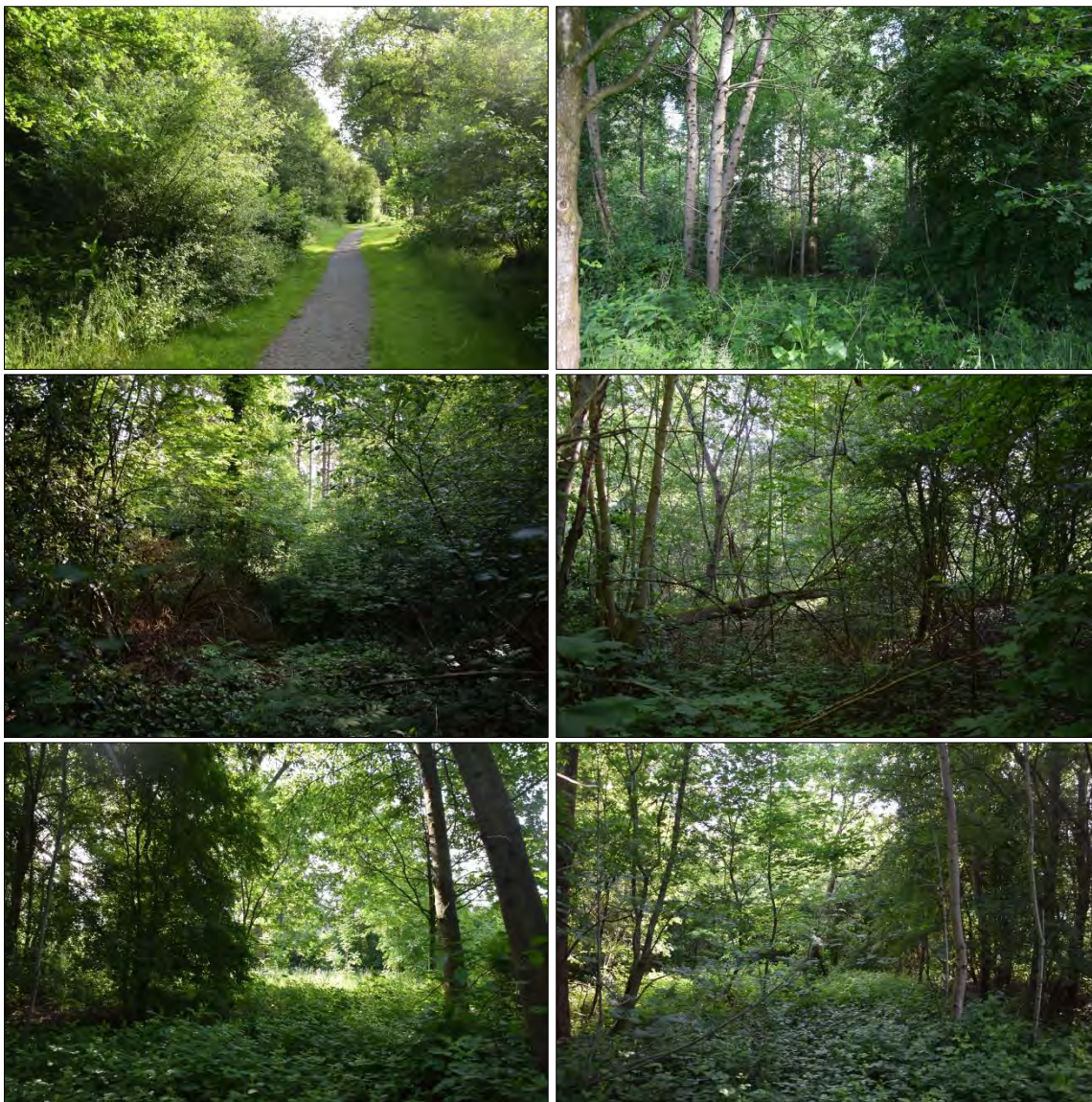

Ruimte voor de leefomgeving

Figuur 1. Plangebied (rood omlijnd). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl

Foto's 1 -6. Impressie van het plangebied op 31 mei 2022.

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van de waarnemingen van de laatste vijf jaar in de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) ² op 20 juni 2022 blijkt dat binnen een straal van één kilometer rond het plangebied een aantal beschermde planten- en diersoorten is waargenomen. Het betreft vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren, amfibieën, reptielen en een vaatplant (groot spiegelklokje).

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek enkele algemene gras- en plantensoorten, zoals Engels raaigras, gestreepte witbol, brede en smalle weegbree en paardenbloem. De aangetroffen soorten duiden op matig voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. Opgaande beplanting bestaat uit meidoorn, sleedoorn, zomereik, vogelkers, gewone vlier en hulst. Beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Het uit de omgeving bekende groot spiegelklokje (NDFF) komt voor op zonnige, open plaatsen op kalkrijke grond. Door de aanwezigheid van opgaande beplanting is geen sprake van geschikte groeiplaatsen op zonnige open plaatsen op de locatie voor de nieuwe woningen. Hierdoor kan de aanwezigheid van groot spiegelklokje in het plangebied worden uitgesloten. Verder zijn vanwege de voedselrijkdom en het ontbreken van waarnemingen (NDFF) ook geen andere beschermde plantensoorten in het plangebied te verwachten.

Uit de omgeving van het plangebied is een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten bekend, zoals buizerd, sperwer, gierzwaluw en huismus. In het plangebied staat geen bebouwing waar de gebouwbewonende soorten gierzwaluw of huismus in kunnen broeden. In de bomen zijn tijdens het veldbezoek geen nesten aangetroffen die van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd of sperwer, kunnen zijn. Buizerd en sperwer zullen hooguit incidenteel in het plangebied foerageren.

In de bomen en struiken kunnen algemene soorten als merel, winterkoning of houtduif broeden. De nesten van deze soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Tijdens het veldbezoek zijn in de bomen geen scheuren, holtes of loszittende schors waargenomen waarin vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben. De aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen in de bomen kan daarom worden uitgesloten. Door het ontbreken van

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

bebouwing kan de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen ook worden uitgesloten. Het plangebied kan wel een onderdeel vormen van het foerageergebied van vleermuizen die in beboste gebieden foerageren, zoals rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis. De bomen langs de Vaartweg vormen een onderdeel van een doorgaande structuur van opgaande beplanting en kunnen zo fungeren als vliegroute voor vleermuizen.

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende bosmuis en egel (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Drenthe een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van de niet-vrijgestelde boommarter, das, eekhoorn en steenmarter (NDFF) bekend. In de bomen zijn tijdens het veldbezoek geen geschikte holtes voor boommarter aangetroffen. Verder zijn de stammen van de bomen grotendeels te smal om geschikte ruimtes voor boommarter te hebben. In het plangebied zijn geen dassenburchten waargenomen. In het bos ten noorden van het plangebied zijn wel sporen van das, zoals een egelhuid als prooirest, waargenomen (figuur 2). Door het ontbreken van bemest grasland of kale grond binnen het plangebied, vormt deze hooguit marginaal geschikt foerageergebied voor das.

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van eekhoorn in de bomen binnen het plangebied waargenomen. Wel is in het park ten oosten van het plangebied een eekhoornnest in een boom waargenomen (figuur 2). Daarom zal het plangebied een klein onderdeel van het leef- en foerageergebied van eekhoorn vormen. In het plangebied zijn geen houtstapels, steenstapels of takkenrillen die geschikt zijn voor steenmarter om een nest in te hebben waargenomen. Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied van steenmarter.

De aanwezigheid van andere niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten in het plangebied kan gezien de terreingesteldheid en/of het ontbreken van waargenomen uit de omgeving worden uitgesloten.

Figuur 2. Locatie van het eekhoornnest (geel) en locatie van de prooirest van das (blauw).

Het plangebied vormt door het ontbreken van oppervlaktewater in de directe omgeving hooguit geschikt landbiotoop voor enkele algemene amfibieënsoorten, zoals gewone pad en bruine kikker. Voor deze soorten geldt in de provincie Drenthe een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor niet-vrijgestelde soorten die in de omgeving voorkomen, zoals poelkikker, boomkikker, geelbuikvuurpad, kamsalamander, vinpootsalamander en alpenwatersalamander (NDFF) ontbreekt geschikt voortplantingsbiotoop. De vijver ten oosten van het plangebied is wel geschikt als voortplantingswater voor de soorten poelkikker en kamsalamander. Tijdens het veldbezoek is poelkikker ook in de vijver gehoord. Daarom is het plangebied geschikt als landbiotoop voor deze twee soorten.

In de omgeving zijn de beschermde reptielensoorten adder, gladde slang, hazelworm, levendbarende hagedis, muurhagedis, ringslang en zandhagedis waargenomen (NDFF). Hazelworm en ringslang zijn incidenteel langs de struweelrand aan de zuidzijde van het plangebied te verwachten. Het gaat hier voornamelijk om een voortbewegingsroute. Deze soorten kunnen mogelijk ook verblijfplaatsen in enkele holtes langs de rand van het plangebied hebben. Geschikt biotoop voor de overige soorten,

zoals duin- en heidevegetatie en kale grond met geschikte opwarmlocaties, is niet in het plangebied aanwezig.

Beschermde soorten uit de soortgroepen vissen en ongewervelden zijn vanwege het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving van het plangebied (NDFF) en het ontbreken van geschikt biotoop niet in het plangebied te verwachten.

TOETSING

Negatieve effecten op vleermuisverblijfplaatsen en jaarrond beschermde nesten van vogels kunnen worden uitgesloten.

Het plangebied is geschikt als leefgebied voor hazelworm en ringslang en als landbiotoop voor kamsalamander en poelkikker. In overleg met de provincie kan worden bepaald of een ontheffing van de Wnb kan worden aangevraagd zonder eerst nader onderzoek te doen.

Het plangebied zal naar verwachting niet volledig ongeschikt worden voor de te verwachten vleermuissoorten die regelmatig in bebost gebied foerageren. Bij uitvoering van het plan wordt het plangebied naar verwachting minder geschikt als foerageergebied voor buizerd of sperwer, waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Verder is het plangebied geschikt als foerageergebied voor das en steenmarter. Door de plannen gaat echter geen belangrijk foerageergebied van verloren, want het plangebied vormt hooguit een zeer klein en marginaal onderdeel van het foerageergebied van buizerd, sperwer, steenmarter, das en vleermuizen. In de directe omgeving is in ruime mate alternatief en hoogwaardiger foerageergebied voor deze soorten aanwezig. Een negatief effect op vogels met jaarrond beschermde nesten, grondgebonden zoogdiersoorten of vleermuizen door verlies van foerageergebied is niet aan de orde.

Doordat de bomenrij langs de Vaartweg behouden blijft, zal de doorgaande structuur van opgaande beplanting niet onderbroken worden. Daarom is een negatief effect op een essentiële vliegroute van vleermuizen niet aan de orde.

Als gevolg van de kap van de opgaande beplanting in het plangebied gaat hooguit een klein gedeelte van het leef- en foerageergebied van eekhoorn verloren. In het bos ten noorden van het plangebied is in ruime mate en hoogwaardiger alternatief foerageergebied aanwezig.

Negatieve effecten op een eventuele vliegroute van vleermuizen en op het eekhoornnest ten oosten van het park door lichtuitstraling moeten worden voorkomen door tijdens de bouw- en gebruiksfase directe lichtuitstraling op de bomenrij langs de Vaartweg en het eekhoornnest te vermijden. Door buiten de kwetsbare periode van eekhoorn te werken, namelijk buiten de periode december tot en met februari en mei – juni, worden geen negatieve effecten op eekhoorn verwacht.

Voor de overige vogelsoorten, zonder jaarrond beschermd nest, geldt dat, indien werkzaamheden aan vegetatie tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, in gebruik zijnde nesten van vogels kunnen worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Om vernietiging van in gebruik zijnde nestplaatsen te voorkomen, dient bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden daarom voldoende rekening te worden gehouden met het broedseizoen of dient voorafgaand aan de werkzaamheden te worden vastgesteld dat geen bezette nesten aanwezig zijn. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Drenthe. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Drenthe uitgewerkt in de Omgevingsvisie Drenthe en de bijbehorende Provinciale Omgevingsverordening Drenthe.

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt niet binnen en grenst niet aan een door de Wnb beschermd Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt circa 1,5 kilometer ten oosten van het plangebied,

namelijk het Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Circa 360 meter ten noorden van het plangebied liggen enkele gebieden die zijn aangewezen als NNN-gebied.

TOETSING

Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Hierdoor zijn in potentie alleen effecten door externe werking mogelijk. Het plangebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase is op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering vrijgesteld van vergunningsplicht.

Er kan echter in potentie wel sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tijdens de gebruiksfase. Daarom moet een AERIUS-berekening worden gemaakt waaruit blijkt of tijdens de gebruiksfase sprake is van stikstofdepositie boven 0.00 mol N/ha/jaar in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden.

Gezien de afstand tot NNN en de aard van het plan kunnen effecten op het NNN worden uitgesloten.

Beschermde houtopstanden

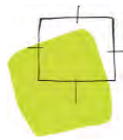
De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1.000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

INVENTARISATIE EN CONCLUSIE

Het plangebied ligt binnen de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming houtopstanden' van de provincie Drenthe. Daarom is het niet nodig om een kapmelding bij de provincie Drenthe te doen.

Conclusie

Voor dit plan is op 31 mei 2022 een veldbezoek uitgevoerd en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Het veldbezoek en de verspreidingsgegevens geven een nog onvoldoende beeld op de natuurwaarden in het gebied om de toetsing aan de Wnb op te baseren. Uit deze toetsing komt naar voren dat het plangebied geschikt is als leefgebied voor hazelworm en ringslang en als landbiotoop voor kamsalamander en poelkikker. In overleg met de provincie kan worden bepaald of een ontheffing van de Wnb kan worden aangevraagd zonder eerst nader onderzoek te doen.

Negatieve effecten op een eventuele vliegroute van vleermuizen en het nest van eekhoorn door lichtuitstraling moeten voorkomen worden door tijdens de bouw- en gebruiksfase directe lichtuitstraling op de bomenrij langs de Vaartweg en het nest van eekhoorn te vermijden. Daarnaast moet buiten de kwetsbare periode van eekhoorn worden gewerkt, namelijk buiten de periode december tot en met februari en mei - juni.

Verder moet bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat er bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli.

Het is ook mogelijk om voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring.

Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig om het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevallen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Op basis van de stikstofberekening kan worden bepaald of een vergunning van de Wnb nodig is voor uitvoering van het plan. Een nadere analyse van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. De ontwikkeling is op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de provinciale ruimtelijke verordening. Het plan leidt tot slot niet tot negatieve effecten op in het kader van de Wnb beschermde houtopstanden.

Bijlage 3 NDFF

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

583 records

- Middelpunt < 1km²
- Middelpunt 1km² - 5km²

- Middelpunt > 5km²
- Vlak

schaal 1 : 1000

De NDF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDF zijn door soortexperts gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Zoekvraag

Soort	Soortgroep	Wet en Beleid	Periode	Bronhouder	Zoekgebied
Alle	Alle	Wnb - andere soorten (DR) Jaarrond beschermde nesten Wnb - Habitatrichtlijn	1 januari 2017 tot 1 januari 2023	Alle	Alles volledig binnen zoekgebied

Samenvatting

(unieke soorten) / totaal aantal waarnemingen

Beleid	
Jaarrond beschermde nesten	(31) 411
Blauwe reiger	3
Boerenwaluw	2
Bonte vliegenvanger	27
Boomklever	27
Boomkruiper	13
Bosuil	6
Buizerd	38
Ekster	4
Gekraagde roodstaart	7
Gierzwaluw	14
Glanskop	8
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	19
Grote bonte specht	44
Grote gele kwikstaart	2
Havik	2
Huismus	28
Huiszwaluw	1
Kerkuil	4
Kleine bonte specht	1
Koolmees	46
Pimpelmees	27
Sperwer	5
Spreeuw	31
Tapuit	2
Torenvalk	8
Wespendief	7
Zwarte kraai	19
Zwarte mees	3
Zwarte roodstaart	3
Zwarte specht	5

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Beleid	
Jaarrond beschermde nesten (FL)	(19) 222
Blauwe reiger	3
Boerenwaluw	2
Bosuil	6
Buizerd	38
Gierzwaluw	14
Groene specht	19
Grote bonte specht	44
Grote gele kwikstaart	2
Havik	2
Huismus	28
Huiszwaluw	1
Kerkuil	4
Kleine bonte specht	1
Sperwer	5
Spreeuw	31
Tapuit	2
Torenvalk	8
Wespendief	7
Zwarte specht	5

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Beleid	
Jaarrond beschermde nesten (LI)	(31) 411
Blauwe reiger	3
Boerenwaluw	2
Bonte vliegenvanger	27
Boomklever	27
Boomkruiper	13
Bosuil	6
Buizerd	38
Ekster	4
Gekraagde roodstaart	7
Gierzwaluw	14
Glanskop	8
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	19
Grote bonte specht	44
Grote gele kwikstaart	2
Havik	2
Huismus	28
Huiszwaluw	1
Kerkuil	4
Kleine bonte specht	1
Koolmees	46
Pimpelmees	27
Sperwer	5
Spreeuw	31
Tapuit	2
Torenvalk	8
Wespendief	7
Zwarte kraai	19
Zwarte mees	3
Zwarte roodstaart	3
Zwarte specht	5

Vaartweg Wilhelminaoord

NDFF

Beleid	
Jaarrond beschermde nesten (OV)	(13) 122
Boerenwaluw	2
Bosuil	6
Buizerd	38
Gierzwaluw	14
Grote gele kwikstaart	2
Havik	2
Huismus	28
Huiszwaluw	1
Kerkuil	4
Sperwer	5
Torenvalk	8
Wespendief	7
Zwarte specht	5
RL: Bedreigd	(4) 33
Boomkikker	27
Gladde slang	3
Groot spiegelklokje	1
Tapuit	2
RL: Ernstig Bedreigd	(2) 18
Geelbuikvuurpad	6
Muurhagedis	12
RL: Gevoelig	(6) 43
Boerenwaluw	2
Gauwe vliegenvanger	5
Huismus	28
Huiszwaluw	1
Levendbarende hagedis	4
Zwarte mees	3
RL: Kwetsbaar	(7) 22
Adder	2
Kamsalamander	2
Laatvlieger	2
Ringslang	4
Torenvalk	8
Vinpootsalamander	1
Zandhagedis	3

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Beleid	
SNL soorten	(12) 133
Boomklever	27
Boomkruiper	13
Gekraagde roodstaart	7
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	19
Groot spiegeltokje	1
Grote bonte specht	44
Havik	2
Kleine bonte specht	1
Tapuit	2
Wespendief	7
Zwarte specht	5
Wnb - andere soorten	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegeltokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (DR)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegeltokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Beleid	
Wnb - andere soorten (EZ)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (FL)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (FR)	(10) 77
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Vinpootsalamander	1

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Beleid	
Wnb - andere soorten (GL)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (GR)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (LB)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Beleid	
Wnb - andere soorten (NB)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (NH)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (OV)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Beleid	
Wnb - andere soorten (UT)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (ZH)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1
Wnb - andere soorten (ZL)	(11) 105
Adder	2
Alpenwatersalamander	5
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Groot spiegelklokje	1
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Ringslang	4
Steenmarter	28
Vinpootsalamander	1

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Beleid	
Wnb - Habitatrichtlijn	(9) 67
Boomkikker	27
Geelbuikvuurpad	6
Gewone dwergvleermuis	7
Gladde slang	3
Kamsalamander	2
Laatvlieger	2
Muurhagedis	12
Poelkikker	5
Zandhagedis	3
Wnb - Vogelrichtlijn	(16) 117
Bonte vliegenvanger	3
Boomklever	8
Boomkruiper	6
Bosuil	1
Buizerd	1
Ekster	3
Gekraagde roodstaart	1
Gierzwaluw	6
Grauwe vliegenvanger	1
Groene specht	4
Grote bonte specht	7
Huismus	21
Koolmees	22
Pimpelmees	7
Spreeuw	17
Zwarte kraai	9
Soortgroepen	
Vleermuizen	(2) 9
Gewone dwergvleermuis	7
Laatvlieger	2
Overige zoogdieren	(4) 82
Boommarter	14
Das	26
Eekhoorn	14
Steenmarter	28

Vaartweg Wilhelminaoord

NDF

Soortgroepen	
Vogels	(31) 411
Blauwe reiger	3
Boerenwaluw	2
Bonte vliegenvanger	27
Boomklever	27
Boomkruiper	13
Bosuil	6
Buizerd	38
Ekster	4
Gekraagde roodstaart	7
Gierzwaluw	14
Glanskop	8
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	19
Grote bonte specht	44
Grote gele kwikstaart	2
Havik	2
Huismus	28
Huiswaluw	1
Kerkuil	4
Kleine bonte specht	1
Koolmees	46
Pimpelmees	27
Sperwer	5
Spreeuw	31
Tapuit	2
Torenvalk	8
Wespendief	7
Zwarte kraai	19
Zwarte mees	3
Zwarte roodstaart	3
Zwarte specht	5
Reptielen	(7) 34
Adder	2
Gladde slang	3
Hazelworm	6
Levendbarende hagedis	4
Muurhagedis	12
Ringslang	4
Zandhagedis	3

Vaartweg Wilhelminaoord

NDFF

Soortgroepen	
Amfibieën	(6) 46
Alpenwatersalamander	5
Boomkikker	27
Geelbuikvuurpad	6
Kamsalamander	2
Poelkikker	5
Vinpootsalamander	1
Vaatplanten	(1) 1
Groot spiegelklokje	1

Colofon

Rapport

BügelHajema Adviseurs

Fotografie

BügelHajema Adviseurs

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
9401GN Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en
Amersfoort